

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputaciones
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

4. Examinantur solutiones Recentiorum ad defende[n]dam productionem
nouam corporis Christi.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

fitas sic in duobus locis per multiplicationem actionum non debet duplex esse, sed vnum & idem per vtramque actionem. Aliande vero, cum illa actio sit accidens independens ab hoc loco, non apparet, cur sicut alia accidentia absoluta possunt diuinitus replicari, & poni in diuersis locis, non possit etiam & ipsa actio poni eadem, in duobus locis simul; praesertim cum possit poni successiue: nam sicut Petrus transit ex hoc loco ad illum, absque eo, quod ibi producatur de nouo, sic & actio terminata ad Petrum transferretur, absque eo quod terminet nouam sui productionem; ergo eodem modo poterit eadem actio poni in duplici loco absque noua sui productione. Non ergo requiritur noua reproductio corporis vt ponatur simul in duobus locis, prout ille Auctor contendebat.

Non ergo requiritur hac reproductio.

SECTIO IV.

Examinantur solutiones Recentiorum ad defendendam productionem nouam Corporis Christi.

64. Modus respondendi quorundam Thomistarum recentiorum, qui dicunt, in hac conuersione interuenire quidem actionem substantialem, non qua producatur corpus Christi secundum se, sed corpus Christi, prout ex pane, seu vt id, in quod conuertitur panis, ita vt terminus huius actionis sit corpus Christi, prout in ipsum substantialem conuersus est panis. Hic modus dicendi nec rem explicat, nec intelligi potest; quia corpus Christi est id, in quod conuertitur, & desinit esse panis, vel addit aliquid supra substantiam corporis Christi, vel nihil. Si nihil addit, ergo ipsa substantia corporis Christi est terminus productus, vel conseruatus per illam actionem. Si vero addit aliquid, hoc vel est accidentale, & tunc actio non habet terminum formalem productum substantialem, sed accidentalem, vel est substantiale, & debet assignari quid sit hic substantiale praeter corpus Christi. Nam dicere, quod corpus Christi, prout est terminus, in quem desinit panis, terminat actionem, videtur esse, quod actio terminetur ad seipsam; quia corpus Christi terminare illam conuersionem, est denominatio proueniens formaliter a tali actione conuersiua: si ergo terminat actionem, prout est terminus conuersionis, terminat per illam denominationem, quam accipit ab eadem actione; atque adeo actio terminabitur ad seipsam, hoc est, ad denominationem prouenientem ab eadem actione, & semper restat explicandum quid sit, quod producit, vel accipit esse per illam actionem distinctum ab eadem actione.

65. Responsio aliorum.

Hac ergo responsione omissa, alij Recentiores ingenue fatentur, actionem illam terminari ad producendam, vel conseruandam substantiam Corporis Christi, siue proueniat moraliter ab eodem corpore Christi prius existenti, siue non, sed a solo Deo. Porro hanc actionem necessariam esse ad explicandum hoc mysterium, dicunt colligi, non quidem ex eo, quod absque illa actione non posset dari vera conuersione substantialis, & transubstantiatio (hoc enim fatentur conuincit argumentis a nobis supra positis); sed quia in hoc Sacramento non solum fit conuersione vnius termini totalis in alium totalem, sed etiam vnius termini formalis in alium formalem, scilicet panis in Corpus Christi. Sicut ergo ad hoc vt panis denominetur conuersus, requiritur quod desinat, & destruat substantia panis: sic ad hoc vt dicatur corpus Christi esse id, in quod substantia-

ter conuertitur panis, requiritur, quod ipsum corpus Christi substantialem producat. Fides autem vtrumque docet, dari scilicet transubstantiationem, & conuersionem panem in corpus Christi, vt constat ex Tridentino sess. 13. c. 3.

Sed vrgeri potest contra illos, siquidem potuit esse conuersione substantialis, & transubstantiatio absque productione substantiali corporis Christi, licet tunc non conuertatur panis in corpus Christi, sed vnum totum in aliud totum: vnde de facto colligere potuit Ecclesia, dari conuersionem panis etiam in corpus Christi, hoc est, non solum terminari totalis in totalem, sed etiam vnius termini formalis in formalem; nam ex veritate verborum non videtur id potuisse colligi, cum potuerit esse vera transubstantiatio absque eo, quod corpus Christi terminaret actionem productiuam.

Respondent, id esse magis connaturale, quod terminus formalis etiam conuertatur in formalem, & ideo praesumi, hanc etiam conuersionem talem esse, vt fiat connaturaliori modo. Sicut quando aqua in vinum a Christo conuersa fuit, omnes supponunt, formam aquae conuersam fuisse in formam vini; nec solum fuisse introductam, sed etiam productam formam vini, vt conuersione fieret modo magis congruo. Sed contra, quia de ratione conuersionis naturalis in communi non est, quod terminus formalis conuertatur in formalem, vt patet in morte hominis, quando homo conuertitur in cadaver, tunc enim terminus formalis, nempe forma hominis, non conuertitur in formam cadaveris; sicut neque e contra, quando homo nutritur, producit de nouo terminus formalis, sed introducit in materiam alimentum. Vnde potius retorqueri potest argumentum; nam quoties terminus formalis praesupponitur existens, non producit, vt conuersione fiat, sed solum introducit, vt constat in nutritione humana, & in resurrectione hominis, in qua forma non reproducitur; ergo cum corpus Christi praesupponatur existens, non debet reproduci, vt fiat conuersione panis, sed solum introduci iuxta communem legem aliarum conuersionum. Quando vero aqua conuersa fuit miraculose in vinum, illa forma vini non praesistebat, ideo oportuit illam non solum introduci, sed produci; quando autem terminus formalis praesistebat, nunquam inuenimus reproduci in aliis conuersionibus, vt connaturalius hant.

Dicunt, id colligi ex loquutionibus Patrum, qui docent corpus Christi fieri ex pane, quod quidem non potest habere sensum verum, nisi terminus formalis reproducat; nam in nutritione, vel resurrectione hominis, non dicimus ex forma alimentum, vel terra fieri animam rationalem, sed ex alimento, vel terra fieri hominem. Sed contra, quia quidquid sit de illa loquutione Patrum, de qua dicimus, quando respondebimus argumentis; nunc tamen manet difficultas integra; cum enim absque productione corporis Christi potuerit fieri transubstantiatio, & verificari loquutio Christi, vnde potuerunt Patres colligere illum peculiarem modum conuersionis cum noua productione corporis Christi? si autem illum non potuerunt colligere, oportebit Patrum verba in eo sensu intelligere, quem solum potuerunt certo colligere ex veritate verborum Christi.

Propter haec alij recentiores Theologi, vt adhuc defenderent, per conuersionem producti substantialem corpus Christi, excogitarunt alium modum dicendi paulo diuersum a praecedenti; concedant enim actionem nouam terminatam ad corpus Christi: dicunt etiam, hanc actionem non procedere physice ab humanitate Christi, sed solum moraliter, ne cogantur

cogantur dicere, idem esse causam sui ipsius; imo addunt, nec verba consecrationis influere, plusquam moraliter in corpus Christi; quia verba illa etiam præsupponunt Christum præexistentem, cum sint verba ipsius Christi. Denique dicunt, Ecclesiam collegisse ex veritate verborum hanc productionem nouam corporis Christi; quia licet illa verba sine tali noua actione potuerint esse vera veritate speculatiua, non tamen veritate practica, quæ consistit in eo, quod verba operentur quod significant. Quare cum Ecclesia intellexerit, verba Christi fuisse operatiua, hinc intellexit, ex vi verborum non solum poni, sed produci corpus Christi, quia verba non solum significant, ibi esse corpus Christi, sed etiam significant, contentum sub speciebus esse corpus Christi; ergo vt faciant quod significant, non satis est facere, quod ibi sit corpus Christi, sed etiam facere vt contentum ibi sit entitatiue corpus Christi, quod non potest fieri, nisi per actionem, quia illud ens accipiat esse corpus Christi.

Hæc sententia licet magis appareat tueatur nouam productionem corporis Christi, re tamen vera excogitata est ad mere soluenda argumenta supra posita, & ex animo non recedendi a productione substantiali, quam semel imberant eius Auctores, & deserere recusant.

Displicet ergo hic modus loquendi. Primo, quia licet non concedat, actionem illam procedere physice à corpore Christi, sed solum moraliter, re tamen vera hæc causalitas mortalis videtur asserere secum eadem fere inconuenientia, quæ causalitas physica; nam cum hæc causalitas mortalis procedat in presenti non à causa pro vt futura, sed pro vt presenti, necessario præsupponit existens corpus Christi in hoc instanti, & per consequens ex vi huius causalitatis, corpus Christi est prius quam effectus; cum autem effectus sit ipsum corpus, consequens est, vt idem sit etiam prius se ipso, quod repugnat vt vidimus loco citato de Incarnatione. Nec valet dicere, corpus Christi esse prius quam ipsum, vt productum per secundam actionem; quia causa moralis prærequisita ad causandum in hoc instanti, non solum habet prioritatem respectu actionis, sed etiam respectu effectus; quia non solum est vera causa actionis, sed etiam est vera causa effectus.

71. Deinde eo ipso, quod corpus Christi sit prius quam ipsa actio conuersiua, sequitur habere prioritatem respectu sui ipsius; nam actio conuersiua est prior quam suis terminus, cum sit via ad illum; sed corpus Christi est prius quam actio conuersiua, vt patet, cum sit eius causa; ergo est prius, quam terminus illius actionis, qui est ipsum corpus Christi. Denique esto, non concedas, corpus Christi esse prius seipso, teneris saltem fateri, corpus Christi esse prius, & posterius respectu actionis conuersiue; prius quidem, quia est causa illius, & præsupponitur existens, vt detur talis actio; posterius vero, quia est terminus illius actionis, vt tu concedis; ergo repugnat hæc etiam causalitas mortalis corporis Christi respectu sui ipsius.

72. Secundo displicet hæc sententia quoad secundam partem, quatenus dicit, fuisse necessariam hanc actionem ad veritatem practicam verborum Christi, eo quod prædicatum illius propositionis sit *corpus Christi*; veritas autem practica consistit in eo, quod verba operentur id, quod prædicant, & enunciant. Quæ sane doctrina elaudicare videtur ex vtraque parte; nam in primis supponit illud, *Hoc*, in verbis consecrationis esse subiectum illius propositionis, & poni substantiue, cum tamen sit adiectiuum, vt postea videbimus; deinde quia licet esset substanti-

um, non esse necessarium ad veritatem practicam verborum, quod producerent ipsum corpus. Et vt ab hoc ultimo incipiamus, exemplum potest facile asserri in aliis similibus propositionibus practicis; vt, si Princeps designatur prætores dicat: *Prator Romanus sit Ioannes*; *Prator Bononiensis sit Petrus*, &c. certe licet *Prator* sumatur substantiue, & ponatur ante copulam, *Ioannes* autem ponatur post copulam, nemo cordatus dixerit, vt hæc verba habeant veritatem practicam, oportere quod Princeps per illa verba producat Ioannem: satis erit, si faciat Ioannem esse Prætorem, licet non faciat, quod ille homo sit Ioannes; ergo similiter cum Christus dixit: *Hoc est corpus meum*, quod est idem ac dicere: *contentum sub his accidentibus est corpus meum*, licet illud, *hoc*, vel illud, *contentum*, sumatur substantiue, non oportebit ad veritatem prædictam illorum verborum, quod verba faciant corpus esse corpus, sed satis erit facere, quod sit contentum sub his accidentibus. Ratio autem est, quia illa propositio: *Prator est Petrus*, & alia similes, licet quoad sonum verborum videantur prædicare Petreitatem de Pratore, re tamen vera ex communi hominum acceptione generant in audientibus alium sensum, quem re ipsa intendunt, scilicet explicitè solum significare, quod Prætura conuenit Petro. Quod similiter habet illa propositio: *Hoc est corpus meum*, licet illud, *Hoc*, sumatur substantiue; nam reuera, quod intendunt explicare illa verba, est, quod corpori Christi conueniat esse *hoc*, seu contentum sub his accidentibus; ergo ad hoc, quod ea verba sint practica, id solum debent operari.

Dices, hæc propositio, *Prator est homo*, est essentialis, quia significatum formale est *homo*, non *prator*; alia esset accidentalis: ergo in hac etiam prædicatione, *Prator est Petrus*, significatum formale, & explicitum non est *Prator*, sed *Petrus*. Respondeo negando consequentiam. Ratio vero discriminis inter illas duas prædicationes hæc est, quod prima propositio habet hunc sensum, *ille qui est Prator, est homo*, in quo sensu non potest significatum explicitum, & formaliter intentum esse, quod homini conueniat esse prætorem; hoc enim non tam explicatur quam præsupponitur ex parte subiecti; nam cum dicis *Prator*, dicis, *homo qui est Prator*, ergo iam supponis, homini conuenire esse Prætorem; ergo hoc non intendis explicare per illam prædicationem: ex quo fit, vt prædicatio relinquatur iuxta communem acceptionem in suo rigore communi, & censearis explicare illud, quod panis ex parte prædicati scilicet *homo*; at vero in secunda propositione, licet ex parte subiecti supponas, aliquem hominem esse Prætorem, non tamen supponis hoc ipsum conuenire Petro; quare potuisti hoc ipsum explicare per illam prædicationem, non tam significandè formaliter Petreitatem, quam vnionem respectu Prætura cum Petro. Quæ differentia potest etiam applicari ad verba consecrationis; nam si verba dicerent, *hoc est substantia*; fortasse significatum formale commune acceptionem esset *substantia*; quia fortasse illud *hoc* supponit aliquam substantiam contineri sub his accidentibus, & ideo non potuisset significatum formale esse contentum alicuius substantiæ sub illis accidentibus, sed relinqueretur propositio in suo rigore communi, vt censeatur formaliter explicari, quod ponitur ex parte prædicati. At vero per hæc verba, *hoc est corpus meum*, licet, *hoc*, accipiat substantiue, & per consequens supponatur, iam quod aliqua substantia continetur sub his accidentibus, non tamen supponitur corpus Christi conuenire hanc contentiam, & ideo hæc conuenientia potest explicari, & significari formaliter per illam propositionem

Ad veritatem verborum requiritur tantum quod faciant corpus Christi contineri sub accidentibus.

73. Instab.

Respondeo.

positionem, vt constat ex exemplo supra posito. Fundatur autem totum hoc in communi modo significandi, quem habent homines per tales propositiones; nam regulariter loquendo, in huiusmodi propositionibus quasi indirectis magis intendunt formaliter explicare, quod ponunt ex parte subiecti, vt si dicas, *album est homo; dulce est lac; &c.* nisi contingat ex parte etiam prædicati poni terminum adiectiuum, vt *album est dulce*, tunc enim *dulce* erit significatum formale, vel nisi ex aliis circumstantiis constet oppositus modus significandi.

74.
Secundo impugatur.
Illud, hoc, sumitur adiectiuum.
& ue.

Secundo tamen impugnatur prædicta doctrina; quia vera in verbis consecrationis illud, *hoc*; non sumitur substantiue, sed adiectiue; quare sensus illius propositionis non est iste: *substantia, quæ coniunctur sub his accidentibus, est corpus meum*, sed potius ille: *corpus meum est contentum sub his speciebus*. Scio, plures intelligere illa verba in priori sensu: mihi tamen secundus videtur sincerus, & germanus eorum sensus, vt suppono ex q. 78. infra, vbi cum aliis id late probat P. Valquez disp. 201. & constat clare ex forma consecrationis sanguinis, vbi non ponitur, *hoc*, sed, *hic est sanguis meus*; vt habetur Matth. 26. & Marc. 14. quia nimirum *sanguis* est in genere masculino, & pronomen adiectiue sumptum debuit concordare in eodem genere; ergo illud *hoc* in consecratione corporis non ideo ponitur in neutra terminatione, quia ponatur substantiue, sed quia *corpus*, cum quo debuit adiectiue concordare, erat neutrius generis. Quod si loco corporis poneretur *caro*, non diceremus, *hoc est caro*, sed *hæc est caro*, sicut dicimus, *hic est sanguis meus*: nec vquam apud Hispanos, apud quos diuersas terminationes habent masculinum, & neutrum genus, vertuntur illa verba substantiue, *esto es mi corpus*; sed potius adiectiue: *este es mi corpus; esta es mi sanguine*.

75.
Iansenius.

Scio Iansenium in concordia c. 131. contendere illa verba, *hic est sanguis*, potuisse bene & conuenienter ad textum Græcum conuerti per, *hoc*, in neutro genere: *hoc est sanguis*; quia vox Græca potest vtrumque sonare; & ita Cyprianus legisse videtur epist. 63. ad Cæciliam: *hoc est sanguis meus, &c.* Cæterum ego hæc in parte magis credo nostræ Vulgatæ, & eius Interpreti, qui bene calluit vim illius pronominis, & vidit, non ideo positum in neutra terminatione in textu Græco, quia substantiue sumeretur; sed quia concordabat adiectiue cum *sanguine*, qui apud Græcos est in genere neutro, & ideo Latine transtulit, *hic*, in masculino genere, vt concordaret cum *sanguine*. Locus item Cypriani corruptus est: nam in emendatioribus codicibus non legitur, *hoc*, sed, *hic est sanguis*; vt obseruauit Pamelius ibi, & Claudius Sainctes repetitione 7. cap. 7. Videatur noster Maldonatus in c. 26. Matth. super illa Christi verba, vbi late hunc sensum ex contextu Græco deducit, & addit, in contraria sententia non posse excusari Christum à barbarismo. Nam si quis (ait) designando suum fratrem, diceret: *hoc est frater meus*, virgis cadendus esset, quod præter consuetudinem Latini sermonis loqueretur.

76.
Dicunt.
Hæc solutio friuola est.

Dicunt aliqui, etiam in consecratione Calicis illud, *hic*, poni substantiue ex parte subiecti, quasi dicat: *hic potus est sanguis meus*. Hæc tamen solutio friuola est: quis enim credat, attendisse Interpretem ad hoc, quod potus esset masculini generis, vt concordaret pronomen, *hic*, cum illo, & non magis attendisse ad *sanguinem*, qui est illius generis? aut cur etiam non dixit de corpore: *hic est corpus meum*, scilicet subintelligendo: *hic cibus est corpus meum*? Farendum ergo est, illud, *hoc*, in consecratione panis sumi adiectiue, vt sensus sit: *corpus meum est conten-*

tum, seu coniunctur sub his speciebus; in quo sensu fatilique illud, *hoc*, esse significatū formale illius enumerationis; nam quod ponatur ante copulam, parum interest, cum eo ipso, quod ponatur adiectiue, nisi aliud constet ex circumstantiis & modo loquendi, significet per modum alteri adiacentis, vt si diceret: *bonus est Petrus*, significatum formale non esset *Petrus*, sed bonitas, quæ significatur per terminum adiectiuum; quod præcipue locum habet in pronomine *hoc*, quod elegantia gratia consuevit copulæ anteponi: ergo cum per illud, *hoc*, solum significetur corpus Christi contineri sub his accidentibus, quæ continentia non est substantialis, sed accidentalis, vt supra visum est, consequens est, vt ad hoc, quod illa verba sint rigorosè practica, non debeant operari aliquid substantiale, sed accidentale, quod solum formaliter, & primario enunciant de corpore.

Dices, prædicta verba saltem formaliter significant, quod corpus Christi sit *hoc*: sed esse hoc, est aliquid substantiale; cum non solum differentia specifica, sed etiam vltima hæcitas corporis Christi sit substantialis, vt suppono ex Dialectica; ergo verba illa formaliter significant aliquid substantiale, & per consequens debent operari aliquid substantiale.

Respondeo, illud, *hoc*, posse sumi dupliciter, primo metaphysicè, & vt sic non significat ad sensum, sed ad intellectum hæcitatem quidditativam rei, & in hæc acceptione qui diceret: *Petrus est hic homo*, enunciaret de illo prædictatum solum substantiale. Secundo, sumitur, *hoc*, sensibiliter, demonstrando rem in ordine ad sensum per accidentia, quibus substat; & in hoc sensu non significat prædicatum mere substantiale, & quidditativum rei, sed potius accidentale, scilicet quod res illa substat his, vel illis accidentibus. Constat autem, in verbis consecrationis non sumi, *hoc*, in primo sensu, sed in secundo, significans, corpus Christi substat, seu contineri sub istis accidentibus panis.

SECTIO V.

Referuntur, & impugnantur alia due sententia.

Nunc breuiter impugnemus alias duas sententias. Prima est Gregorij de Valentia in præsentibus disp. 6. q. 3. p. 3. qui conuenit nobiscum in prædictis, quod attinet ad productionem corporis Christi, quam ingenue fatetur non esse necessariam ad hanc conuersionem. Cæterum existimat necessariam esse productionem alicuius rei, vel modi substantialis, vt hæc conuersio possit substantialis appellari: quare cum non producatur per conuersionem substantia corporis Christi, fatendum est, produci habitudinem quamdam substantialem, quam habet corpus Christi ad accidentia panis: pro quo supponit, substantiam panis habere duas habitudines ad sua accidentia; altera est, quæ erat subiectum, in quo erant illa accidentia; altera vero est habitudo prima, & radicalis coniunctio ad accidentia, ex qua nascitur illa altera habitudo subiecti, & ratione cuius ita alligatur accidentibus, vt non possint accidentia localiter moueri, quin moueatur cum illis substantia. Quo supposito dicit, corpus Christi non habere habitudinem subiecti ad accidentia panis, habere tamen alteram habitudinem, & coniunctionem, quæ quidem est substantialis, & ratione cuius dicitur hæc conuersio productio substantialis.

Hæc sententia facile reicitur, cum quia quantumcumque conetur, non potest explicare, qualis sit illa habitudo